

Nr 124

Av herr Antonsson m. fl., om en årlig redovisning rörande forskningen och forskningsanslagen.

Det råder allmän enighet om den stora betydelse den vetenskapliga forskningen har i samhällsutvecklingen. De genomgripande förändringar vårt samhälle genomgått t. ex. det senaste halvsekle är i stor utsträckning betingade av resultat från den vetenskapliga forskningen eller motsvarande metodiska sökande. Man är allmänt ense om att forskningens roll kommer att bli ännu mera betydande i den framtida utvecklingen.

I insikt om bl. a. de ovanberörda sammanhangen har statsmakterna i ökad utsträckning intresserat sig för forskningen. På senare tid har detta främst tagit sig uttryck i ökade forskningsanslag. Dessa har varit nödvändiga dels emedan ökade resurser krävs om vårt lands forskning skall få tillfredsställande utveckling och omfattning, dels emedan stödet till forskningen genom donationer och mecenatskap minskat i betydelse. Härutöver bör naturligtvis nämnas de stora forskningsbefrämjande insatser som göres från näringslivets sida.

Det är givetvis angeläget att riksdagen i sina beslut på bästa sätt främjar forskningen. Allmänt sett måste också sägas att riksdagen intagit en otvetydigt positiv attityd i det avseendet. Man måste emellertid uppmärksamma att underlaget för riksdagens ställningstaganden rörande forskningen är synnerligen bristfälligt. Anslagen till forskningen äskas nästan uteslutande i statsverkspropositionen. I denna är de emellertid uppdelade på en mängd olika delposter, främst anslag till forskningsråd, till olika akademiska lärosäten och deras fakulteter och till vissa institutioner vars verksamhet omfattar jämväl forskning. Det torde inte behövas någon uppräknig eller exemplifiering av den mängd anslagsposter som berör forskningen för att belysa hur svåröverskådlig statsverkspropositionen är i detta avseende.

Dessa förhållanden är otillfredsställande, inte minst ur principiell synpunkt. Vid utskottsbehandlingen kan visserligen en bättre redovisning lämnas, men för den enskilde riksdagsmannen och för riksdagen i dess helhet står inte annan möjlighet till buds än ett studium av de petitaskrivelser och framställningar som legat till grund för Kungl. Maj:ts äskanden. Ett sådant tillvägagångssätt måste betecknas som omöjligt i praktiken. Regeringen har däremot möjlighet till både en översiktlig redovisning och detaljredovisning som grundval för sina ställningstaganden till forskningen och forskningsanslagen. Den gällande ordningen är således otillfredsställande ur såväl den enskilde riksdagsmannens synpunkt som vad avser förhållandet mellan första och andra statsmakten. Härtill kommer givetvis att

riksdagen i sitt handhavande av allmänna medel beträffande forskningen inte har tillgång till en sådan överskådlighet som får anses i högsta grad önskvärd då olika avvägningar skall göras såväl inom forskningen som mellan forskning och andra ändamål.

De brister och olägenheter som här föreligger torde kunna övervinnas utan större svårigheter. Lämpligt vore med en årlig sammanfattande och överskådlig redovisning till riksdagen angående forskningen och forskningsanslagen, förslagsvis i anslutning till statsverkspropositionen. En sådan skulle kunna lämnas t. ex. i speciell bilaga eller i den s. k. riksdagsberättelsen. Det bör betonas att det inte är en detaljgranskning av forskningen, vare sig som helhet eller till olika delar, som avses, utan en överskådlig redovisning som kan skapa insikt och förståelse för forskningens läge och behov.

Med hänvisning till det anförda hemställas,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t måtte anhålla om en årlig sammanfattande och överskådlig redovisning rörande forskningen och forskningsanslagen.

Stockholm den 23 januari 1963

Johannes Antonsson

Anders Dahlgren

Harry Wahrendorff

David Gomér